

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ, МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Бутирін Євген	МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ МЕРЕЖІ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	14
Барановський Фелікс, Проноза Інна Горобець Василь	ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВОЛОНТЕРСТВО ТА САМООРГАНІЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ	18 21
Дмитрашко Світлана, Пештерєва Ольга	ПОПУЛІЗМ І ПОЛІТИЧНА ПОЛЯРИЗАЦІЯ ЯК ВИКЛИКИ ДЕМОКРАТИЧНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ЛАНДШАФТУ	23
Железков Андрій	СИНТЕЗ АНТИДЕМОКРАТИЧНИХ ПРАКТИК: СТРАТЕГІЇ ВНУТРІШНЬОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ЕКСПАНСІЇ В ХХІ СТОЛІТТІ	27
Завгородня Юлія	ЦИФРОВЕ ВОЛОНТЕРСТВО ТА ІТ-АРМІЯ ЯК НОВІ СУБ'ЄКТИ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ	30
Каприця Роман	ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТА БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ	33
Кміта Н., Сенюк О.	ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	36
Кобець Юлія	БЛОКЧЕЙН ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: ПОТЕНЦІАЛ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ	40
Колеснік Маргарита	БРОНЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК МЕХАНІЗМ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У 2026 РОЦІ	43
Колодяженський В.	ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ	46
Косенко Микола	ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ Е-ДЕМОКРАТІЇ: ДОСВІД ФРН ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ	49
Краснопольська Тетяна	ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	52
Лисенко Юлія	ІНСТИТУЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	55
Ломака Іванна	ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	58
Малашенко Людмила	ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ	61

та сталість норм і цінностей політичної культури. Сильний вплив на політичну стабільність має активна підтримка політичної влади з боку населення, що засвідчує схвалення суспільством діяльності урядовців. Підтримка та позитивні оцінки з боку суспільства допомагають уникнути сутичок, свідчать про єдність громади та є своєрідним індикатором ефективності роботи політичної системи.

Література:

1. Політологічний енциклопедичний словник / [упорядн. В. П. Горбатенко ; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенко]. Вид. 2-ге, доповн. і переробл. К. : Генеза, 2004. 736 с.
2. Мацієвський Ю. Політична криза: теоретичний аналіз / Ю. Мацієвський // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Політичні науки. 2008. Вип. 3. С. 146-161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoar_2008_3_15
3. Парсонс Т. Система сучасних суспільств. / за ред. М. С. Ковальнової. Аспект Прес, 1997. 270 с.
4. Бальцерович Лешек. Свобода і розвиток. Економіка вільного ринку / Лешек Бальцерович. Львів, 2000. 280 с.
5. Соотл Г. Революції та конфлікти у житті суспільства: моделі розвитку революційних криз. Лекції з політології. Центр «Сакала». Таллінн: Панор-прес, 1991. 123 с.

Малишенко Л. О.

кандидат політичних наук,
доцент, викладач-методист

Одеський торговельно-економічний фаховий коледж
м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

У ХХІ столітті цифрова трансформація стала визначальним чинником розвитку державності та суспільства. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сферу державного управління сприяє формуванню нових моделей взаємодії між владою та громадянами, підвищенню ефективності управлінських процесів і зміцненню демократичних інститутів. В умовах глобалізації, а також в контексті воєнних викликів, зокрема для України,

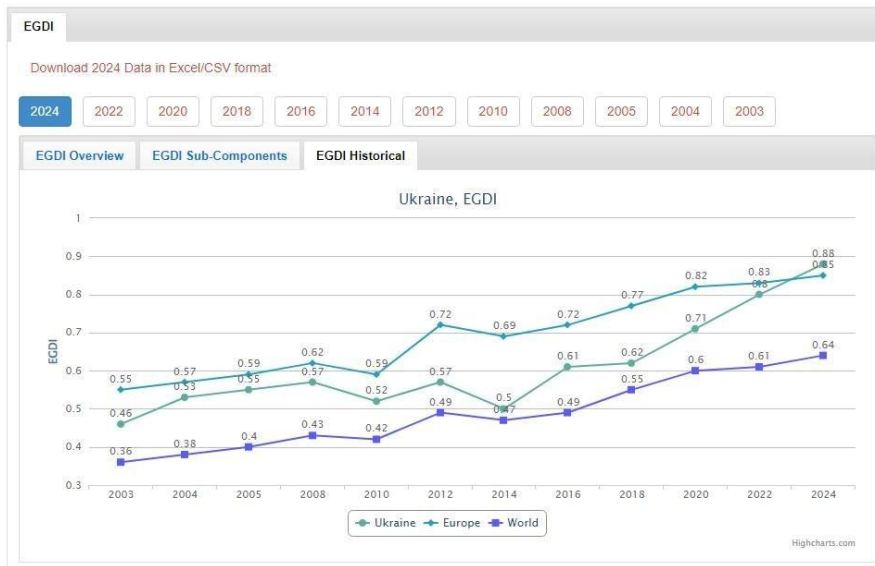
цифровізація політичних інститутів виступає не лише інструментом модернізації, а й чинником забезпечення національної стійкості.

Цифровізація політичних інститутів є складовою процесу цифрової трансформації держави, що передбачає інтеграцію цифрових технологій у всі сфери функціонування влади. Вона базується на концепції електронного урядування, яка передбачає використання інформаційних технологій для оптимізації діяльності державних органів та підвищення доступності адміністративних послуг.

Згідно з даними ООН (UN E-Government Survey), рівень розвитку електронного урядування визначається індексом EGDI, який є комплексним показником трьох важливих вимірів електронного урядування, а саме: надання онлайн-послуг, телекомунікаційного зв'язку та людського потенціалу[1].

В рейтингу EGDI 2024 вказано, що Україна посідає 30 місце у світі за рівнем розвитку електронного урядування. Порівняно з 2022 роком, вона піднялася на 16 позицій і наразі має індекс 0.8841. У першу трійку за цим показником входить Данія, Естонія та Сінгапур.

Також примітно, що у рейтингу EGDI 2024 Україна вперше обігнала середній індекс розвитку цифрових державних послуг у Європі, який складає 0.85 проти 0.88 в Україні. Середній рівень EGDI у світі складає 0.64.

Дані EGDI <https://dev.ua/news/e-government-development-index-1726837703> [4].

Цифровізація політичних інститутів охоплює декілька ключових напрямів:

1. Електронне урядування та цифрові послуги. В Україні реалізація цього напрямку здійснюється через діяльність Міністерство цифрової трансформації України, створеного у 2019 році. Одним із ключових досягнень є запуск

платформи Дія, яка станом на березень 2026 рік налічує біля 24 мільйонів користувачів і надає доступ до понад 150 державних сервісів на порталі (на 2024 р. – понад 20 мільйонів користувачів, понад 100 державних послуг) [2].

2. Розвиток електронної демократії. Цифрові інструменти (електронні петиції, онлайн-консультації, громадські бюджети) сприяють залученню громадян до процесу прийняття рішень. Наприклад, система електронних петицій до Президента України дозволяє громадянам ініціювати розгляд суспільно важливих питань за умови збору 25 тисяч підписів.

3. Відкриті дані та прозорість влади. Україна входить до числа лідерів у сфері відкритих даних у Східній Європі. За рейтингом Open Data Barometer, країна демонструє стабільне зростання рівня відкритості державних даних, що сприяє зниженню корупції та підвищенню довіри до влади.

4. Цифровізація виборчих процесів. Хоча в Україні повністю електронне голосування ще не впроваджене, активно розвиваються електронні реєстри виборців, цифрові інструменти моніторингу виборів та інформаційні платформи.

Важливо зазначити, цифровізація політичних інститутів суттєво змінює характер публічного управління, забезпечуючи:

- підвищення ефективності управління (скорочення часу обробки інформації, автоматизація процесів);
- зниження корупційних ризиків (мінімізація людського фактору);
- підвищення прозорості діяльності органів влади;
- розвиток сервісної держави, орієнтованої на потреби громадян.

За оцінками Світового банку, цифровізація державних послуг може зменшити адміністративні витрати на 20–30%. В Україні запровадження електронних сервісів дозволило скоротити час отримання деяких послуг у кілька разів (наприклад, реєстрація бізнесу онлайн займає до 24 годин).

Цифровізація також сприяє формуванню нової моделі взаємодії «держава – громадянин», яка базується на принципах відкритості, доступності та партнерства.

Попри значні переваги, цифровізація супроводжується низкою проблем та ризиків, що обумовлені і об'єктивними й суб'єктивними факторами. А саме:

1. Одним із найсерйозніших ризиків є зростання загроз у сфері кібербезпеки. У процесі цифровізації державні інститути стають залежними від інформаційно-комунікаційних систем, що робить їх вразливими до кібератак.

У контексті сучасних викликів, зокрема російсько-українська війна, Україна стала об'єктом масштабних кібероперацій. Наприклад: у 2021–2025 роках зафіксовано тисячі спроб атак на державні реєстри, енергетичну

інфраструктуру та урядові ресурси про що свідчить відповідна статистика АІН: 2021 рік - 1350 інцидентів; 2022 рік - 2194; 2023 рік - 10 кібератак на день, повідомляв керівник СБУ Василь Малюк; 2024 рік - 4315; 2025 рік – 6000[3].

Це свідчить про необхідність посилення системи кіберзахисту, впровадження сучасних технологій шифрування та підготовки фахівців у сфері кібербезпеки.

2. Цифровізація несе ризик поглиблення соціальної нерівності через нерівномірний доступ до цифрових технологій. Так звана «цифрова прірва» проявляється у: різному рівні доступу до інтернету (місто — село); обмежених можливостях для соціально вразливих груп; недостатньому рівні цифрових навичок у частини населення.

За оцінками міжнародних організацій, навіть у країнах із середнім рівнем цифровізації до 20–30% населення має обмежений доступ до цифрових послуг. В Україні, попри активний розвиток платформи Дія, частина громадян (особливо люди похилого віку) стикається з труднощами у користуванні електронними сервісами.

Це створює ризик виключення певних категорій громадян із процесів державного управління та отримання публічних послуг.

3. Цифровізація передбачає обробку великих обсягів персональних даних, що актуалізує проблему їх захисту. Недостатній рівень інформаційної безпеки може призвести до: витоку конфіденційної інформації; незаконного використання персональних даних; втрати довіри громадян до державних інститутів.

Особливо актуальним це питання є у контексті інтеграції цифрових сервісів та створення єдиних державних реєстрів. Відсутність належного контролю або технічних рішень може спричинити серйозні наслідки, включаючи маніпуляції з даними громадян.

4. Цифрове середовище створює сприятливі умови для поширення дезінформації, пропаганди та маніпуляцій громадською думкою. У межах гібридної війни інформаційні технології активно використовуються для: впливу на виборчі процеси; дискредитації державних інституцій; створення панічних настроїв у суспільстві.

Використання соціальних мереж і цифрових платформ дозволяє швидко поширювати неправдиву інформацію, що підриває стабільність політичної системи. Це вимагає розвитку механізмів протидії дезінформації та підвищення рівня медіаграмотності населення.

5. Зростаюча залежність держави від цифрових систем створює ризик критичних збоїв у разі технічних проблем або кібератак. Відмова цифрових

сервісів може призвести до: блокування доступу до адміністративних послуг; порушення роботи державних інституцій; втрати даних.

Особливо небезпечними є збої у функціонуванні стратегічних систем (реєстри населення, податкові бази, системи електронного документообігу).

6. Ефективна цифровізація потребує належного рівня цифрової грамотності як серед громадян, так і серед державних службовців. Проте на практиці спостерігається: недостатня підготовка кадрів у сфері цифрового управління; опір змінам з боку частини управлінського апарату; обмежене розуміння можливостей цифрових технологій. Це уповільнює впровадження інновацій та знижує ефективність реформ.

7. Цифровізація випереджає розвиток нормативно-правової бази, що створює правові прогалини у регулюванні цифрових процесів. Основні проблеми: відсутність чітких стандартів обробки даних; складність правового регулювання штучного інтелекту; питання відповідальності за цифрові рішення.

Крім того, постають етичні питання щодо використання алгоритмів у прийнятті управлінських рішень, зокрема ризики дискримінації або упередженості алгоритмів.

Отже, цифровізація політичних інститутів є ключовим фактором модернізації публічного управління, що забезпечує підвищення ефективності діяльності державних органів, розвиток електронної демократії та зміцнення довіри громадян до влади. Досвід України свідчить про значний потенціал цифрових технологій у трансформації державного управління, особливо в умовах кризових викликів.

Водночас вирішення проблем цифрового публічного управління, особливо в умовах війни, потребує системного підходу, що поєднує технологічні, організаційні та соціальні заходи. Ключовими напрямками є посилення кібербезпеки, розвиток інфраструктури, підвищення цифрової грамотності та удосконалення законодавства.

Комплексна реалізація цих заходів дозволить не лише мінімізувати ризики, а й забезпечити стійкий розвиток цифрової держави, здатної ефективно функціонувати навіть в умовах кризових викликів.

Література:

1. Губарева І. О., Бука С. А., Белікова Н. В. Оцінка рівня цифровізації економіки України та країн – членів ЄС. Проблеми економіки. 2023. № 4 (58). С. 14-21. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2023-4_0-pages-14_21.pdf

2. Кількість користувачів онлайн-сервісу державних послуг "Дія" збільшилася до 24 мільйонів. URL: <https://epravda.com.ua/biznes/kilkist-koristuvachiv-servis-u-diya-zbilshivsya-do-24-milyoniv-819254>
3. Платформа АІН (Інтернет видання та аналітика). URL: <https://ain.ua/2026/02/20/za-2025-rik-proti-ukrayini-zdiisnili-priblizno-6000-kiberatak/>
4. Україна зайняла п'яте місце у світі за рівнем розвитку цифрових державних послуг і перше за залученістю громадян. URL: <https://dev.ua/news/e-government-development-index-1726837703>

Микитей А. О.
аспірант спеціальності 052 «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»,
Одеса, Україна

ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТУРА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДІВ

Незалежність та доброчесність судової влади є фундаментальною умовою існування демократичної правової держави. Без довіри громадян до судів неможливі ні верховенство права, ні захист прав людини, ні ефективна боротьба з корупцією, ні інвестиційна привабливість країни. Для України, яка перебуває одночасно у стані воєнного конфлікту та процесу інтеграції до Європейського Союзу, питання судової доброчесності набуває подвійної гостроти: з одного боку, ЄС прямо обумовлює подальший рух України реформою судової системи; з іншого - воєнний стан створює ризики концентрації влади та ослаблення системи стримувань і противаг.

Водночас проблема доброчесності судів - це не суто правова, а глибоко політична проблема. Судова система не існує у вакуумі, вона вбудована у систему політичних відносин, де перетинаються інтереси виконавчої влади (яка прагне контролюваних судів), парламенту (який визначає законодавчі рамки), судової корпорації (яка прагне автономії та самозбереження), громадянського суспільства (яке вимагає прозорості) та міжнародних партнерів (які ставлять умови). Саме цей перетин інтересів визначає реальний, а не декларований, рівень судової доброчесності. Комплексний аналіз інституційної архітектури

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції